

VERSLAG 19 april 2022 van de hybride vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen, Water en Wonen van de provincie Utrecht

Voorzitter: S.F. van Ulzen

Namens het college van GS: ir. H.P. van Essen (gedeputeerde), ir. R.G.H. van Muilekom (gedeputeerde); drs. W.R.C. Sterk (gedeputeerde)

Aanwezigen: F. Hazeleger (SGP), O. de Man (VVD), H. Rikkoert (ChristenUnie), M. de Jong (GroenLinks), J. van Gilse (VVD), A. Karatas (GroenLinks), T. Koelewijn (CDA), A. Krijgsman (PvdA), M. de Widt (D66), K. de Heer (ChristenUnie).

Van ambtelijke zijde aanwezig: Johan Dorst (griffier)

Notulist: Marjan ter Wee (Notuleerservice Nederland)

1b. Heropening

De voorzitter heet alle aanwezigen welkom. Vervolgens heropent zij de vergadering van de Commissie RGW die op 13 april is gestart.

11. SB Evaluatie 1^e cyclus regionale programmering wonen en werken

De Statenbrief Evaluatie 1^e cyclus regionale programmering wonen en werken is opgewaarderd op verzoek van SP, SGP en CDA. Er is geen behoefte aan nadere toelichting van de kant van de fracties.

De heer Van Essen gaat in op een aantal vragen over de evaluatie van de regionale programmering.

Het is een verbetering ten opzichte van hoe we het eerder deden. Het traject was vrij tijdsintensief. De verwachting is dat het volgende keren vlotter zal gaan en dat de scope wat breder kan worden.

GroenLinks vraagt: wat doen we er aan? Het antwoord is dat PS en GS bij de volgende ronde de samenwerking zullen zoeken en deze verder zullen uitbouwen. Deze evaluatie is daar onderdeel van. Er is een eerste gesprek geweest met de regio Amersfoort, GS wil dat ook de andere regio's aanbieden.

GroenLinks vraagt: zijn de gemeenten op de hoogte van de ambities van het nieuwe kabinet, ook ten aanzien van duurzaam bouwen en klimaatadaptatie? Die ambities zijn breder, we moeten kijken hoe deze te vertalen naar onze provincie. Niet alles uit het regionale programma hoeft meteen te landen, zeker niet als het gaat om de kwalitatieve ambities. We hebben het Convenant Duurzaam Bouwen. Het ligt voor de hand om daar een koppeling mee te maken in de volgende ronde regionaal programmeren. Wellicht wil het Rijk op termijn sommige kwalitatieve ambities vastleggen. Het is niet de verwachting dat dit in deze eerste ronde gebeurt.

ChristenUnie vraagt naar het eigenaarschap bij gemeenten. Dat zit hem ook in de kracht van herhaling. Door vanaf het begin weer de contacten te zoeken met de gemeenten om de volgende ronde in te gaan. Misschien komen er meer nieuwe locaties in beeld. Het is belangrijk om het gesprek vroeg aan te gaan.

SGP vraagt hoe spreker aandachtspunt 3 inhoudelijk waardeert. De provincie is te kaderstellend, met name bij de kwalitatieve aspecten. Een paar dingen hierover.

De eerste ronde is vrij voorzichtig ingevuld. Maar uw keuze in de omgevingsverordening is wel om de kwalitatieve aspecten onderdeel te laten zijn van het programma, en dat daar afspraken over worden gemaakt. Tegelijkertijd moeten we zorgen dat het goed aansluit op het Convenant Duurzaam Bouwen en dat we geen dubbelingen krijgen. Het is een bekend signaal van gemeenten, maar de manier waarop we er invulling aan geven sluit wel aan op de kaders zoals u die heeft meegegeven.

Het onderdeel Mobiliteit is best sturend en vormt een beperkende factor voor sommige locaties. Dat is ook niet zo raar in onze provincie. Tegelijkertijd, het regionaal programmeren gaat natuurlijk niet over aanpassingen aan provinciale wegen. Er is wel gekeken hoe we binnen de ruimte die er is in het mobiliteitssysteem de grenzen kunnen opzoeken om gemeenten maximaal tegemoet te komen. Het is soms een beperkende factor, we zijn ook wel aan het kijken of er op langere termijn op gebiedsniveau extra dingen nodig en mogelijk zijn. Met de basisprincipes voor verstedelijking heeft u ons wel kaders gegeven en richtingen gekozen die voor ons leidend zijn in de afweging rond locaties. Maar waar mogelijk zoeken we de ruimte op.

SP vraagt naar de betaalbaarheid – zijn we iets opgeschoten?

Spreker denkt het wel. Het is nu echt onderwerp van gesprek met alle gemeenten, dat was het eerder nooit. Bovendien hebben we voor een groot deel van de plannen in beeld wat het aandeel 'betaalbaar' is en voor de plannen waarvoor het bekend is, ligt dat boven ons ambitieniveau. Van een substantieel deel van de plannen is nog niet bekend in welke categorie het terecht komt. Dat is iets waar we in de volgende ronde het gesprek met de gemeenten over aan zullen gaan; dat van meer plannen bekend is wat het aandeel midden huur, sociale huur en goedkope koop is. Het kabinet zegt inmiddels: we willen twee derde in categorie sociale huur, midden huur en goedkope koop. Er komt dus ook van Rijkszijde nadrukkelijk meer aandacht voor dit onderwerp en de provincie wordt bestookt om het gesprek er over aan te gaan met de gemeenten. Het is goed dat we dat in de eerste ronde al hebben gedaan. Als het Rijk een grotere rol verwacht, zullen we daar ook sturingsmogelijkheden voor moeten hebben. Op dit moment zijn die beperkt. Dat gemeenten het in beeld hebben, en dat we afspraken kunnen maken, dat is echt wel winst. Er is een belangrijke stap gezet om met elkaar te gaan sturen op betaalbare huizen / bouw.

De heer Schipper deelt met gedeputeerde dat het nu beter in beeld is. Maar deelt gedeputeerde ook met ons de zorg over de stijgende grondstoffenprijzen, energieprijzen en het tekort aan personeel? De eerste twee gaan vaak ten koste van de hoeveelheid woningen en/of de omvang van de woningen en de derde factor gaat ten koste van de snelheid. Heeft de gedeputeerde daar een gevoel bij? De ambitie uitspreken is één ding, maar de realisatie is natuurlijk het belangrijkste. Wilt u daar wat nader op ingaan?

De heer Van Essen beaamt dat daar veel uitdagingen zitten, maar ook dat dat niet iets is dat met regionaal programmeren kan worden opgelost. Regionaal programmeren is bedoeld om inzicht te krijgen in de plannen en om te zorgen dat er voldoende plannen in beeld zijn en om daar afspraken over te maken. Als gaat om belemmeringen om woningbouwprojecten tot uitvoering te brengen, dan is dat iets waaraan we via het programma van collega Van Muilekom, via versnelling woningbouw, proberen onze bijdrage aan te leveren.

De heer Schipper noemt het een punt van zorg dat hij sinds 2005 niet eerder een periode meemaakte waarin er zoveel kaderachtige documenten zijn geproduceerd en vraagt zich af of we niet te veel aan tafel zitten in plaats van dat er stenen worden gestapeld.

De heer Van Essen stelt dat het ervoor zorgt dat er sneller kan worden geschakeld door sneller met gemeenten afspraken te maken over nieuwe locaties. Het is geen garantie dat er snel woningen worden gebouwd. Daarvoor heeft de provincie andere dingen in stelling gebracht: geld en menskracht. Van Essen erkent dat in deze tijd de grondstoffenprijzen het gevoel van urgentie nog verhogen.

De heer Hazeleger vraagt:

- Wat is de ruimte die leden van de commissie straks krijgen in die infosessie? Moeten de staten daar de input geven of wordt dat nu al verwacht?
- Gedeputeerde heeft het over wat er in het vorige proces is gedaan aan het inventariseren van wat er al goedgekeurd was: de bestaande plannen. Is dat nu allemaal in beeld en kunnen we nu naar nieuwe plannen gaan kijken?
- Gedeputeerde heeft gekeken naar de kaderstelling die door de Staten is meegegeven. Maar gedeputeerde zegt ook dat het kader op sommige punten knelt. Als gedeputeerde ons verzoekt om dat aan te passen zijn Staten altijd bereid om daar naar te kijken.
- Over mobiliteit zegt gedeputeerde, dat is sturend is geweest, en dat de oproep van de gemeenten is: faciliteer dit nu. En daarom een concrete vraag: waar zitten de wensen en waar knelt het?

Mevrouw Koelewijn - de wereld van het wonen en werken staat niet stil, het is goed dat dit geëvalueerd wordt. De betaalbaarheid van het wonen komt steeds meer onder druk te staan en de invloed van het thuiswerken is ook niet meer weg te denken. Daar waar het gaat om de capaciteit en de kwaliteit van betrokken ambtenaren en bestuurders bij gemeenten, dat geven de uitkomsten van de enquête aan, dat heeft veel tijd en energie van het provinciaal ambtelijk apparaat gevraagd. De verwachting wordt uitgesproken dat een en ander in de toekomst efficiënter gaat, maar let op, de colleges worden op dit moment opnieuw gevormd. Dat betekent ook nieuwe bestuurders. En hoe worden zij dan meegenomen in deze nieuwe werkwijze? Dat is onze vraag.

De provincie Utrecht heeft in het verleden vooral een faciliterende en passieve houding gehad bij de realisatie van wonen en werken. In de vorige periode hebben we daar flinke debatten over gevoerd. Op het moment dat de provincie zich actief met deze thema's gaat bemoeien wordt dat als top down ervaren. Wel aanjagen, maar niet reguleren. En in een drukke provincie als de onze is dat met alle maatschappelijke vraagstukken op het vlak van stikstof, behoud en

uitbreiden van natuur en de energietransitie, geen heilzame weg. Wat leert dat ons? Zorg voor een duidelijk doel, proces en duidelijke rollen. Meer inzicht bieden in de maatschappelijke vraagstukken laat zien wat het oplevert in plaats van wat het kost. En als het over inhoudelijke en beleidsmatige doelen gaat is het kennelijk nog steeds niet duidelijk dat een woningmarkt zich niet beperkt tot de eigen gemeente. We weten allemaal dat we met een enorm landelijk vraagstuk te maken hebben. Er is meer informatie nodig. Kennis ontbreekt. Dat blijkt. En kennis biedt inzicht. Dat brengt mij en het CDA tot de volgende oproep: juist de provincie is als middenbestuur in staat om die lastige dilemma's te zien, te benoemen en af te wegen. We lopen niet weg van de dilemma's, maar we kunnen juist het algemeen belang van de burgers dienen. Laten we dat dan ook vooral doen en uitspreken, ook richting de gemeenten in het belang van onze burgers.

Mevrouw De Man: Bij het vaststellen van de regionale programmering hebben we wel gezegd dat de kwalitatieve eisen misschien wel aan bod komen als er straks te veel plannen richting de provincie komen. Dat horen we ook terug bij onze achterban, dat de sturing op de kwalitatieve eisen pas aan bod komt als we straks keuzes hebben. Maar eigenlijk hebben we zoveel honger naar woningen. Dat is een reflectie en wellicht beaming van hetgeen gedeputeerde zegt. Maar wat ook wel gezegd wordt: stel dat we een keer aan de lat staan en we moeten kiezen tussen Zeist of Baarn, wie gaat er dan eerst en hoe werkt dat precies? Dat gevoel las de spreker ook wel terug in het rapport. Dus meer duiding van de toetsing en de kwalitatieve eisen is misschien wel iets waar de het de 18^e over moeten hebben. Een vraag: die twee derde betaalbaar is nu wel heel duidelijk, ook bij de WBI aanvragen. Is dat een onderwerp waar we het de 18^e ook over gaan hebben?

Mevrouw Rikkoert – Provincie heeft dit regionaal programmeren wonen en werken opgezet omdat we het gevoel hadden dat gemeenten onderling niet tot zo'n programmering zouden komen. Nu zien we in de evaluatie terug dat ze het een kansrijk instrument vinden. Dat is positief. Maar ze voelen zich geen eigenaar en ze vinden de provincie te kaderstellend. Dat vindt de spreker nogal wat. Die vraag heeft de spreker schriftelijk gesteld en daar heeft zij net een reactie op gekregen. De reactie was: we gaan de gemeenten vroegtijdig betrekken. Spreker weet niet of dat daadwerkelijk de oplossing is. Dus zij hoopt dat gedeputeerde haar toch nog gerust kan stellen dat er iets anders in het vizier is.

Mevrouw De Jong heeft een vraag gesteld over de relatie en de houding van de gemeenten en vraagt of gedeputeerde daar nog iets over wil zeggen.

Nog twee vragen: is het kader regionaal programmeren straks leidend, of is dat het convenant Duurzame Woningbouw? Hoe verhouden die twee zich tot elkaar?

Daarnaast valt op dat noch in de evaluatie, noch in de statenbrief het woord 'groen' valt. Is dat ook zo'n onderwerp waar gemeenten moeite hebben met kaderstelling of ligt dat anders?

De heer Van Essen - Er kunnen zeker punten worden ingebracht tijdens de informatiesessie. Wij zullen aangeven welke denkrichtingen wij hebben voor de aanpassing van het kader. En wat de andere opties zijn die te overwegen zouden zijn, maar die niet de denkrichting zijn waar we op dit moment op zitten, zodat u daar dingen op kunt meegeven.

Kunnen we de volgende fase ook gaan kijken naar nieuwe locaties? Dat is in de eerste fase ook wel gebeurd.

In de PFE waren ook locaties opgenomen en er zijn best veel locaties aan toegevoegd. Maar dat waren wel locaties waar gemeenten al langer mee bezig zijn. In de volgende ronde is die mogelijkheid er weer en is het mijn verwachting dat zowel voor wonen als voor werken gemeenten met nieuwe locaties zullen komen.

De heer Hazeleger stelt dat de heer Van Essen zijn vraag omdraait. Die was: zijn we nu klaar met het inventariseren van oude plannen? Gedeputeerde antwoordt: we gaan ook nieuwe dingen doen.

De heer Van Essen bevestigt dat het inventariseren van oude plannen afgerond is. Daar kunnen nog wel dingen in veranderen.

Over waar het kader knelt en waar aanpassingen nodig zijn zegt de heer Van Essen dat denkrichtingen worden gedeeld bij het informatievoorstel en in het statenvoorstel dat wordt uitgewerkt. We kijken met gemeenten hoe we de belemmeringen die het mobiliteitssysteem soms geeft weg kunnen nemen. Bijvoorbeeld door maximaal gebruik te maken van de bestaande capaciteit; bij nieuwe bewoners het autogebruik wat ontmoedigen waardoor er meer ruimte ontstaat voor nieuwe woningen, dat soort zaken.

In reactie op het CDA dat wijst op het gebrek aan capaciteit en het meenemen van de nieuwe bestuurders: gebrek aan capaciteit is een bekend punt. We zoeken een manier om die druk zoveel mogelijk te beperken. Gedeputeerde hoopt

nog voor het zomerreces gesprek met de bestuurders aan te gaan over deze systematiek en ze daar zo snel mogelijk wegwijs in te maken.

De oproep van mevrouw Koelewijn om als provincie ook zelf bewust regie hierin te pakken en keuzes te maken in nauwe samenwerking met gemeenten is helder. Zeker ook het aspect van de zelfbewustheid. Spreker is het daar helemaal mee eens en denkt dat we dat met deze systematiek doen. Spreker denkt dat het een volgende ronde efficiënter kan, en dat het af en toe schuurt. Als dat niet zo zou zijn zouden we het niet goed doen.

In hoeverre hebben de kwalitatieve eisen effect op de keuzes - daar zitten twee kanten aan. Kwalitatieve eisen aan woningen, bijvoorbeeld op gebied van energie of circulariteit komen pas verderop in het proces. Er zijn ook locatie gebonden criteria, bijvoorbeeld bij locaties buiten bestaand stedelijk gebied, of bij klimaatadaptatie. Er wordt wel specifiek gekeken naar bodemdaling.

GroenLinks vraagt hoe dat met Groen Groeit Mee zit en spreker denkt dat mw. De Jong doelt op de eis dat bij een uitweg groen mee moet groeien. Daar zijn we een handreiking voor aan het uitwerken. De regel staat in de verordening, maar er wordt nog een handreiking voor uitgewerkt om wat meer invulling te geven aan wat die regel behelst en hoe gemeenten daar invulling aan kunnen geven.

Twee derde betaalbare koop, kunnen we dat in de volgende ronde meenemen? Dat is zeker denkbaar. Dat zou één van de opties kunnen zijn. Of we dat doen is een gespreksonderwerp voor 18 mei.

ChristenUnie vroeg: is er meer te zeggen over eigenaarschap en kaders stellen? Het kaderstellende zit ook in de rol van de provincie. Als er uit de evaluatie zou blijken dat er geen zorgen op dit punt zouden zijn, dan zouden we het niet goed doen. Dan zouden we een kopieermachine zijn van gemeentelijke plannen. De ruimtelijke kant van woningbouwvraagstukken is een provinciale bevoegdheid en verantwoordelijkheid. Dat vraagt echt een bovenlokale afweging. Dat dat naar boven komt vraagt zeker aandacht in de volgende ronde.

Ten aanzien van het eigenaarschap, vanuit de vorige verordening hebben we gezegd hoe we de locaties gaan inrichten. Wij zijn als provincie wel een beetje de uitvinder ervan. Dat heeft er in de eerste ronde wel bijgedragen aan de houding van gemeenten: leuk idee, maar waarom moet dit nu zo?

Het feit dat gemeenten nu ook zelf, met het IAP en USS aan het programmeren zijn geslagen, dat helpt wel. Maar in het IAP zijn ons mobiliteitssysteem en de effecten daarop nog niet volledig meegenomen.

Wat is leidend als het gaat om de kwalitatieve kant? In de eerste ronde hebben we daar niet hele afrekenbare afspraken over opgenomen. Het zijn meer inspanningsverplichtingen. Spreker denkt dat het convenant Duurzamer Bouwen al veel concreter is. En hoe het samenspel tussen die twee zal zijn in de volgende ronde is voor ons ook nog een beetje een zoektocht. Met het convenant ligt er, zeker als het straks door alle gemeenten getekend is, een hele mooie basis waar je niet helemaal doorheen wilt marcheren met deze systematiek van programmeren.

De heer Van Muilekom – Spreker is erg aan het promoten dat alle gemeenten, alle onderhandelaars, het convenant gaan tekenen. Als je tekent teken je minimaal voor brons, dat is iets bovenwettelijk. Hij denkt dat het mooi is dat als de gemeente zich uitspreekt om dat te gaan doen, dat wij ons daar dan ook aan houden.

Nog twee andere puntjes over de vraag van de heer Hazeleger over de plannen. Voor de komende vier à vijf jaar staan er ook veel zachtere plannen op de rol. Die moeten van zacht hard worden, én er moeten meer plannen komen. Bestaande zachte plannen moeten nog hard worden, anders hebben we er nog niets aan.

De betaalbaarheid is ook een punt voor de 18e. Het Rijk spreekt zich uit voor 30% sociaal. Er zijn maar enkele gemeenten die op dit moment 30% of meer hebben, dus de meeste gemeenten moeten de komende tijd meer dan 30% sociaal bouwen om op 30% uit te komen.

Ten aanzien van de opmerking van de VVD over de keuze tussen Zeist en Laren, geeft de spreker aan dat hij hoopt dat hij heel veel keuzes krijgt, maar hij heeft nog nooit meegemaakt dat de ene gemeente een prachtig bouwplan heeft en dat we moeten zeggen: die eerst en die later. Dus kom maar op met de plannen, zegt spreker. Ook voor de komende jaren zijn er middelen beschikbaar voor de flexpool, dus als er gemeenten zijn die slecht in de capaciteit zitten, dan kunnen ze daar nog steeds een beroep op doen.

12. SB Groen Groeit Mee Pact

De Statenbrief Groen Groeit Mee Pact is opgevaardigd op verzoek van VVD.

Mevrouw De Jong – Spreker ziet staan dat er niet echt financiële gevolgen zijn, maar wel dat we ons financieel vastleggen. Waar leggen we ons precies op vast? En in hoeverre wordt dit afhankelijk gemaakt van de groeiende verstedelijking?

En wordt het afhankelijk, of wordt het iets los? Soms wordt die link gelegd, maar ik vraag me af of, als bijvoorbeeld de verstedelijking minder wordt, of dit ook minder wordt.

De heer Van Essen antwoordt dat de provincie zich met dit pact nergens financieel mee vastlegt. Dat geldt ook voor de andere partners. In dat geval had het aan PS voorgelegd moeten worden ter besluitvorming en ook aan de gemeenteraden. Zal de realisatie van Groen Groeit Mee op termijn financiële inspanningen vragen? Ja, als we deze ambities met elkaar gaan realiseren, dan moet dat betaald gaan worden. Het college heeft de ambitie om richting realisatie te gaan en we begrijpen dat we er als provincie een bijdrage aan zullen moeten leveren. En dat is een onderwerp waar PS dan ook over gaat. Als de kadernota uw kant op komt dit jaar, dan is dit een onderwerp waarvan het in de rede ligt dat we daar iets over zeggen. Of dat al een claim is naar volgend jaar, of een perspectief, dat is allemaal onderwerp van gesprek. PS gaan daar over, als de Staten zeggen: we vinden het een leuk pact, maar we vinden niet dat we hier als provincie voor aan de lat staan, dan is het nog steeds een optie om te zeggen: wij hebben daar nul euro voor over. Spreker zal dat de Staten niet adviseren tegen die tijd, maar het is een afslag die zij dan nog steeds kunnen nemen. Is die ambitie afhankelijk van de mate van verstedelijking? In zekere zin misschien wel. Het is een beetje een theoretische vraag. De inventarisatie laat wel zien dat als je er serieus werk van wilt maken, dan heb je een grote verscheidenheid aan groen dat heel veel vraagt.

Dat het op dit moment eerder zo is, hoe kunnen we met elkaar echt tot financiering en governance komen die richting uitvoering gaan, dan kan het ook wel weer een oortje minder als we 10.000 woningen minder bouwen. Misschien zoals de heer Van Muilekom dat net zei bij woningen: als we zover zijn dat we die luxe hebben, dan knippen we onze handen dicht. Zo ver is het nog lang niet. We hebben hier een gezamenlijke ambitie waarvan alle partners, gemeenten, waterschappen en andere partijen zeggen: die vinden we heel belangrijk. We willen hier samen de schouders onder gaan zetten, en wat dat precies en financieel betekent, dat vraagt echt uitwerking, maar wij hebben de intentie om hier iets moois van te gaan maken, dat is de status waar we nu staan. Het gesprek over de financiële doorvertaling zullen we zeker met elkaar moeten gaan voeren, ook met de partners, aldus de spreker.

De heer Karatas - wat opviel bij de financiering was de steun van het Rijk waarvan wordt gezegd dat het Rijk Groen Groeit Mee steunt. Maar als je het leest als jurist, dan staat er: groen moet meegroeien. Dat wil niet per sé zeggen dat er expliciet steun wordt gegeven aan het programma zoals daar een pact over is gesloten. Groen moet meegroeien is, denkt de spreker, niet hetzelfde als het steunen van het Groen Groeit Mee pact, waar ook financiële steun aan verbonden kan zijn. Hoe gaat het Rijk hier nog verder op voortborduren, kunt de gedeputeerde daar iets meer inzicht over geven? Wat zijn de gesprekken daar over geweest?

De heer Van Essen vindt de aandacht voor de betrokkenheid van het Rijk terecht. GS zijn blij met die strofe in het regeerakkoord. Niet zozeer omdat we meteen 150 miljoen euro Groen Groeit Mee voor het programma kunnen inboeken, maar wel omdat het Rijk daarmee uitspreekt dat zij het belangrijk vindt. Er zijn bestuurlijk een aantal gesprekken geweest, met ons en een aantal gemeenten en een aantal andere provincies, als een soort klankbordgroep. Want het is een motie die aangenomen is in de Kamer over groen in en om de stad, en een initiatiefvoorstel van CDA en Groen-Links, meent spreker. Daar kijkt het Rijk: hoe kunnen we daar uitvoering aan geven en er zijn zowaar een aantal provincies en gemeenten die hier ook heel actief in zijn. Laat Utrecht daar dan een van zijn. Ook daar komt op tafel: het is niet gratis. Dus bij een BO Leefomgeving en bij een BO MIRT proberen we het ook steeds te agenderen. Dat lukt aardig, dit onderwerp hoort bij de verstedelijking. De hoop van de spreker is wel dat als we met het Rijk tot afspraken over verstedelijking komen, dat dit daar onderdeel van is, en dat we gezamenlijk naar financiering zoeken. Dan helpt het natuurlijk als wij niet met een lege portemonnee aankomen. Tegelijkertijd: die portemonnee zegt spreker pas te kunnen vullen als PS daar mandaat voor gegeven hebben.

13. SB Ontwerp beheerplan Natura 2000 Oostelijke Vechtplassen 2022-2028

De Statenbrief 'Ontwerp beheerplan Natura 2000 Oostelijke Vechtplassen' is opgewaardeerd op verzoek van de SGP.

De heer Hazeleger heeft het ontwerp inhoudelijk opgewaardeerd. Bij nadere beschouwing vroeg hij zich af: gaan we dit nu echt zo ter inzage leggen? Het document is behoorlijk gedateerd. Op blz. 29 wordt de PRV nog aangehaald als staand recht. Op blz. 120 – 121 gaat het over het programma Natuur dat in 2021 zal worden ingevoerd. Is dit een recente versie of moet er nog wat geüpdatet worden? Een leeswijzer zou ook behulpzaam zijn.

Inhoudelijk: wat opvalt is de enorm grondige analyse van elk vogeltje dat daar rondvliegt en rond zou moeten vliegen, maar wat totaal mist is de evaluatie van de doelstellingen die ooit zijn vastgesteld en ingediend bij de EU. Gaan we dat realiseren? Is het reëel, zijn de gekozen maatregelen doelmatig? In de monitoringsparagraaf staat dat sommige dingen één keer in de 12 jaar gemonitord worden. Daar zit onze belangrijkste vraag: was dit niet het moment geweest om te kijken of de instandhoudingsdoelstellingen die we ooit hebben bedacht realistisch zijn? Bijvoorbeeld wat er van de Woudaap wordt gezegd, het is kansloos, en toch nemen we hem op en we gaan doelen stellen. Is het reëel dat die Woudaap weer gaat floreren?

Mevrouw Sterk antwoordt dat het Natura 2000 gebied is aangewezen door Europa en dat Nederland zich moet gaan houden aan bepaalde doelstellingen die ons door Europa zijn opgelegd, de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen. Er is een aanwijzingsbesluit gekomen op 23 mei 2013 en dat is waar we het vandaag over hebben. Om die instandhoudingsdoelen te halen is een beheerplan opgesteld, samen met de provincie Noord-Holland, want het gebied ligt in twee provincies. Wij denken dat we de doelstellingen uit het beheerplan zoals het er nu ligt gaan halen. Daarnaast wijst u op een aantal kleine foutjes. Die moeten we er natuurlijk uit halen. Dat hoort niet. De heer Hazeleger vindt dat het hier niet gaat om kleine foutjes: Spreker heeft het idee dat het document nog een keer geüpdatet moet worden nadat het een jaar op de plank heeft gelegen. Maar belangrijker is de inhoud: gedeputeerde zegt, die doelstellingen gaan wij halen, maar waar is dat op gebaseerd? Dat ziet spreker in het stuk niet terug. Spreker heeft het idee dat we dit niet gaan halen, maar dat kunnen we moeilijk opschrijven. Zegt gedeputeerde echt: we gaan alles halen?

Mevrouw Sterk zegt dat de GS zich voor de volle 100% zal inzetten om die doelstellingen te halen. Anders zouden we deze afspraken ook niet maken. Als er mensen zijn die dat anders zien, dan is er een traject waarbij we dit plan ter inzage leggen en mensen zienswijzen kunnen indienen. Daar kunnen we dan op reageren. Maar wat GS betreft, we hebben dit beheerplan samengesteld met een heleboel andere gesprekspartners en we denken dat de doelstellingen die we hierin opgenomen hebben haalbaar zijn.

De heer Hazeleger: dus met dit beheerplan halen we alle instandhoudingsdoelen voor dit gebied?

Mevrouw Sterk: ja, op termijn zullen we hiermee alle instandhoudingsdoelen gaan halen.

Mevrouw Krijgsman heeft een aanvullende vraag voor de SGP: realiseert de SGP zich wel goed wat er in de habitat richtlijnen staat. Professor Bakkers, hoogleraar omgevingsrecht universiteit Utrecht, zegt: uit artikel 6 lid 2 habitatrichtlijn volgt dat indien een gebied ten behoeve van een bepaald habitattype of bepaalde soort is aangewezen, dan kunnen niet zomaar alle instandhoudingsdoelstellingen voor een of meerdere van deze habitattypen of soorten worden geschrapt. Is de SGP ervan op de hoogte dat de habitatrichtlijn kaders stelt omtrent de instandhoudingsdoelstellingen?

De heer Hazeleger zegt dat de SGP op de hoogte is van het Europese regelgeving, maar vindt een beetje naïef om te zeggen: het is Europese regelgeving, we gaan er gewoon een aantal doen. Kun je dat gebied echt weer in de staat herstellen waarmee je al die instandhoudingsdoelen gaat halen? Spreker vindt dat de vraag gesteld moet worden: al zet je dat hele gebied op z'n kop, ga je daarmee die instandhoudingsdoelen halen? Dan gaat het niet om geld, maar om de reële vraag: kan dat hier nog? Het kan de spreker helemaal niet schelen wat de Europese Unie daar allemaal over zegt. Het gaat om de praktijk en dan dringt de vraag zich op of het überhaupt nog kan, aldus de spreker.

Mevrouw Krijgsman stelt dat als heel veel mensen aangeven dat het waarschijnlijk wel kan, dan gaat zij er niet van uit dat gedeputeerde geen instandhoudingsdoelstellingen opschrijft die niet haalbaar zijn of waar gedeputeerde ook geen mogelijkheden ziet.

Mevrouw Sterk stelt dat GS de opdracht heeft om de instandhoudingsdoelen te halen. Het is ook nodig, willen we weer vergunningen kunnen gaan afgeven, dus we zullen alles op alles moeten gaan zetten om die instandhoudingsdoelstellingen op termijn te kunnen gaan halen, aldus de spreker.

Mevrouw De Widt ziet veel differentiatie in dit plan. Aan de ene kant dingen die we naar het idee van de spreker ook echt niet meer gaan halen. Aan de andere kant zijn er ook dingen die al min of meer gehaald zijn of binnen handbereik liggen. Dus is de spreker optimistisch over. Maar wat zij hier wel vaker gezegd heb is dat het niet nodig is om dingen op de vierkante millimeter te beschouwen, maar dat het beter is om naar de grotere gebaren te kijken, vooral in de waterhuishouding. Dit plan gaat nu ter inzage, dan is de spreker het wel heel erg met de SGP eens dat het ongelooflijk verwarrend is wat hier allemaal opgeschreven is omdat het nog over de PRS gaat die we allang niet meer hebben en dat er zelfs gesproken wordt over een interim omgevingsvisie, en die hebben we nooit gehad. Er staan gewoon vergissingen in die het niet makkelijker maken voor de lezer die hier wat van moet gaan vinden. Spreker denkt wel dat het belangrijk is dat we het goed doen met die Natura2000-gebieden. Haar pleidooi is: doen, maar dan vooral grote gebaren, en vooral met dat water. Dat gaat helpen.

Mevrouw Sterk zegt toe dat er nog een keer goed naar het document wordt gekeken. Wij zorgen dat het document dat ter inzage wordt gelegd klopt met de huidige stand van zaken, aldus de spreker.

De heer De Heer stelt een vraag over de monitoring eens in de 13 jaar: je kunt je voorstellen dat je in een Natura 2000 gebied toch wel vaker gaat kijken, al dan niet met vrijwilligers, dan eens in de 13 jaar. Dus is er op het gebied van de monitoring wel een versnelling te maken?

Mevrouw Sterk zegt dat de instandhoudingsdoelen betrokken zullen worden bij de gebiedsgerichte aanpak die opgezet gaat worden rond de Oostelijke Vechtplassen. Dan moet je ook gaan kijken welke doelen we daar behalen. Dat betekent niet dat we pas over 13 jaar gaan monitoren of er ook echt iets verbetert of gebeurt. Dat is wel belangrijk om toe te voegen. We zullen wel vaker in het gebied gaan kijken of het de goede kant op gaat. Dat moet ook wel want we hebben het nodig om uiteindelijk ook weer andere dingen, maatschappelijke en economische ontwikkelingen, mogelijk te maken.

De heer Hazeleger merkt op dat het Ontwerp beheerplan al ter inzage ligt, tot 1 mei.

Mevrouw Sterk zegt nogmaals toe dat de fouten er uit worden gehaald en dat zij zal zorgen dat er een goeie versie ligt waar mensen op kunnen reageren.

14. SB Voortgang Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied

De Statenbrief 'Voortgang Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied' is opgewaardeerd op verzoek van de ChristenUnie en de SGP.

De heer Hazeleger merkt twee dingen op. Inhoudelijk wordt er nu gekozen voor vijf focuspunten. Wie heeft die prioritering gemaakt en op basis waarvan? Wij horen een hele tijd niets als Staten, dan krijgen we zo'n brief en zien we dat er een bepaalde prioritering is gemaakt, zegt de spreker. En inhoudelijk: de evaluatie van de AVP was in 2019? Sindsdien wachten we op een nieuw beleid. Wij krijgen er maar niet de vinger achter waar het in zit dat het zo lang duurt. Bij ons rijst de vraag, zegt de spreker: komt er ooit een nieuw uitvoeringsbeleid Landelijk Gebied?

De heer De Heer merkt op dat het heel moeilijk bleek te zijn om het uitvoeringsprogramma te actualiseren. Daar hebben we jaren over gedaan. Nu moet het eigenlijk dit najaar klaar zijn omdat de Rijksoverheid inspeelt op onze plannen. Kan dat nou echt zo snel? Kunnen we die twee jaar verloren tijd inhalen? Daar hebben wij grote zorgen over. En iets meer onderbouwing over de vraag: gaan we nu anders werken de komende paar maanden? Dat zou een aantal zorgen wegnemen.

Mevrouw Sterk geeft een toelichting op de totstandkoming van deze ULG: we hebben voor vijf noodzakelijke opgaves gekozen. Die zijn deels meegekomen vanuit het regeerakkoord en vanuit de voorbereiding op de NPLG. Daar wordt ook gekozen voor focus op bepaalde opgaves en die willen we ook integraal gaan aanpakken. Dat hebben we ook uitgewerkt in de Regionale Veenweide Strategie en in het Handelingskader Stikstof en die zijn mede gebaseerd op de evaluatie van het AVP.

Integraliteit kwam daar als belangrijk punt naar voren, alsook een gebiedsgerichte aanpak. Die evaluatie is al even geleden, maar het proces heeft niet stilgestaan. Er is al een professionaliseringsslag binnen het programma gemaakt die voor een deel zijn doorvertaling heeft gevonden in die RVS en in het Handelingskader. En eigenlijk is de evaluatie van het AVP ook het vertrekpunt van het ULG zoals dat nu voorligt.

In het ULG hebben we vijf thema's benoemd. De thema's die ook meekomen vanuit het regeerakkoord waarvan we van één thema op 1 juli volgend jaar het Provinciaal Gebiedsplan moeten indienen, maar waarbij ook nadrukkelijk door de minister is gezegd dat we moeten proberen om daar ook die andere thema's in mee te pakken. In het ULG geven wij ook vorm aan de rol die we hebben gekregen, ook op basis van het regeerakkoord, als regisseur of gebiedsautoriteit. De provincie moet de rol op zich nemen om die gebiedsprocessen in gang te zetten. Dat doen we met de gebiedspartners die er allemaal zijn.

Binnen die gebiedsaanpak is ook maatwerk mogelijk. Het kan zijn dat in het ene gebied bodemdaling een belangrijk thema is, in een ander gebied kan stikstof een groot vraagstuk zijn, in weer een ander gebied kan transitie naar landbouw een belangrijk punt zijn. Het ULG geeft aan hoe we vorm geven aan die gebiedsgerichte aanpak. Hoe gaan we om met de betrokkenheid van de gebiedspartijen en met welke gebieden gaan we als eerste aan de slag?

GS willen het ULG pas in september vast gaan stellen, maar willen het eind augustus voorleggen aan Provinciale Staten zodat zij daarover hun licht kunnen laten schijnen en dat we dat mee kunnen nemen in de vaststelling die GS gaan

doen. Provinciale Staten worden nadrukkelijk in het proces betrokken. In het proces nemen we ook mee de samenwerking met gebiedspartijen, zoals we nu te maken hebben met de rol die de Gebiedscommissie West speelt en ook met de leemte die er is in het Oosten van de provincie.

Die twee vraagstukken, hoe krijgen die een plek in die ULG? Dat nemen we mee en daarover worden PS bericht in augustus, daarna gaat GS het vaststellen.

Dus het ULG is het 'hoe'. Het 'wat' zal uiteindelijk landen in het Provinciale Gebiedsplan, in de gebiedsagenda's en in de doorvertaling naar het Provinciale Gebiedsplan. En dat is ook uiteindelijk de basis waarmee we geld gaan claimen in de transitiefonds wat met het NPLG meekomt.

De heer De Heer heeft een vraag over de leemte in het Oosten: het was al moeilijk om gebiedsgericht beleid te voeren in de tijd dat we nog een OGen hadden, nu is OGen weggefallen. Wat in een paar jaar evalueren met OGen niet lukte, gaat dat nu wel in een half jaartje lukken met de partijen waar we nu banden mee hebben?

Mevrouw Sterk merkt op dat GS zich daar in ieder geval voor gaan inspannen omdat het nodig is. Omdat we die opdracht hebben gekregen rond de gebiedsgerichte aanpak, omdat er ook geld voor beschikbaar is en we willen het ook graag, zeker in het Oosten. Het voorstel hoe we willen gaan werken krijgt u nog te zien eind augustus, zegt zij. Spreker heeft morgen een gesprek met de Gebiedscommissie West. We zitten midden in het gesprek: hoe kunnen we de rol die we hebben gekregen als provincie in die gebieden het beste vormgeven, met gebruik van alle partners en alle kennis die er in dat gebied zijn om te zorgen dat we daar weer vooruit kunnen op die thema's.

De heer Hazeleger zegt dat de vraag van de heer De Heer nog niet beantwoord is: we zijn twee jaar bezig geweest met het zoeken naar een uitvoeringsstrategie, dat is niet gelukt. Nu komt het Rijk met de vraag naar een uitvoeringsstrategie en dan zeggen we: in augustus zijn we zo ver. Spreker vindt dat gewoon geen verhaal. Hij snapt niet dat het twee jaar niet lukt als je het als provincie wilt, en dat het ineens wel zou lukken in een half jaar als het Rijk er om vraagt. Nu wordt er vanuit die focus gewerkt, maar spreker ziet niet wat dat voor verschil maakt. Hij wil de vraag van meneer De Heer nog een keer heel scherp neerleggen.

Het tweede, een inhoudelijk punt: spreker begrijpt dat er gebiedsplannen gaan komen. Is dat dan op die vijf focuspunten per gebied? Daar snapt hij helemaal niets van. Dan gaat het om het 'wat' waar gedeputeerde het over had.

Mevrouw Sterk: Wat we gaan doen is, en dat is de opdracht vanuit het NPLG, wat we op dit moment al doen en wat ook in het Handelingskader Stikstof zit en ook in de Regionale Veenweide aanpak, dat we in gebieden gaan kijken: welke opgaves liggen er? We maken daarbij een keuze in de focus op vijf thema's die daar kunnen spelen in meer of mindere mate. De mate waarin ze spelen zal de focus bepalen op de thema's in dat gebied. Uit de gebiedsgerichte aanpak moeten gebiedsagenda's komen: wat gaan we in dit gebied doen? Bijvoorbeeld in de Nieuwkoopse plassen, daar zitten we in de fase: waar gaan we naartoe werken, met wie gaan we praten en waar landt dat in die agenda? Die agenda's samen, die we op verschillende plekken in de provincie gaan ontwikkelen met de gebiedspartners, die landen uiteindelijk in één provinciaal gebiedsplan.

De heer Hazeleger zegt dat dat niet klopt. Dit gaat alleen over stikstof en hier gaat het over vijf verschillende issues. Mevrouw Sterk licht toe dat in de hoofdlijnenbrief van de minister is aangegeven dat ze heel graag wil dat er integraal gewerkt wordt. Er is weliswaar een harde deadline om op 1 juli 2023 een gebiedsplan ingeleverd te hebben op gebied van stikstof, maar we willen in die tijd ook al kijken naar andere thema's die spelen. Als het gaat om bodemdaling hebben we al best wat in beeld, juist in de gebieden waar deze problematiek speelt. Dat is een ander type gebiedsproces dan misschien in Oost of op andere plekken waar de focus nog niet zo heel duidelijk aanwezig is. De enige deadline die we nu vanuit de wet hebben is dat we dat gebiedsplan op 1 juli 2023 moeten hebben ingeleverd, en daar gaan we voor. Maar dat het daarmee ook geregeld is en dat het daarmee ook af is, nee dan beginnen we pas, zegt zij. Op basis van het gebiedsplan gaan we geld claimen uit de transitiefondsen. En als we transitiefondsen hebben dan zullen we in gesprek moeten gaan: wie gaat wat doen en dan gaan we zorgen met elkaar dat we onze doelstellingen daarin ook halen. Dat is dus niet een deadline die wij zelf hebben gekozen, 1 juli, maar dat is er één die we hebben opgelegd gekregen vanuit het Rijk en als we het niet halen dan gaat het Rijk bepalen wat we gaan doen. Dus wat mij betreft zetten we alles op alles om met de gebiedspartners die deadline te halen, aldus de gedeputeerde.

Mevrouw De Widt merkt op dat zij in het nieuws hoort dat in 7 provincies agrarische organisaties van tafel zijn gelopen. Spreker kom er niet goed achter in welke provincies dat is. In hoeverre dreigt dat hier en speelt dat dan een rol of wij het hier voor elkaar krijgen? Spreker weet dat de voorganger van de zittende gedeputeerde met iedereen on speaking terms was, is dat nog steeds zo?

Mevrouw Sterk wijst op de brief die donderdagmorgen naar de statenleden is verstuurd na consultatie met de gebiedstafels Oost en West. Aan die tafel zitten alle gebiedspartners waar wij de processen mee ingaan. Daar is het gesprek gevoerd hoe de gebiedspartners aankijken tegen met name de Hoofdlijnenbrief van de minister. De visie die zij heeft op die aanpak, en ook wat daarin ontbreekt. Toen hebben de partners geconstateerd dat we in principe positief staan tegenover het idee dat er een integrale aanpak moet komen en dat het over die thema's zou moeten gaan, maar dat ze nog heel veel vragen hebben over hoe we kunnen we ervoor zorgen dat we in dat geheel een goede transitie naar de landbouw en naar de kringlooplandbouw kunnen maken, die de Provincie ook in haar landbouwvisie hebben staan. Hoe zit het met de PAS melders die ineens op het bordje van de provincie lijken te komen, terwijl het Rijk dat zou gaan regelen? Zo zijn er een heleboel vragen te stellen. Die hebben we verwoord in die brief en die heeft de provincie, na consultatie van onze gebiedspartners, verstuurd. Daar zit LTO bij, de natuurorganisaties, de regionale poot van Bouwend Nederland, alle partners met wie we dit proces moeten trekken staan erbij. Spreker denkt dat dat een goeie start is, dat we proberen aan het begin elkaar vast te houden. Hoe ingewikkeld het ook gaat worden. Want dat beseffen we allemaal, het zal geen gemakkelijk proces zijn. Maar de gedeputeerde hoopt dat we elkaar daarin vast kunnen houden. En zegt dat volgens haar wij de enige provincie zijn die zo'n brief heeft kunnen versturen. Dat zegt ook iets over wat de vorige gedeputeerde en alle gebiedspartners met elkaar hebben opgebouwd en spreker gaat haar uiterste best doen om dat ook zo te houden.

34. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering.